

Александр СТЕПАНОВ

Улуска -- бу куннэргэ

Бырааһынньыгынан, күндү кэрэ ангаардар!

Аан дайдуугаабы Дьахталлар күнэрин улууска күн оруттуохтик бэлэттэһилэр. Быйылгы көрсүһүү араас үөрүүтөх түгүнэринэн баай буолла.

Бу үөрүүтүк даяалгы СӨ норуот хайайыстыбатын үтүктүк үлөһүгэ, СӨ социальнай сулууспатын туйгуна, 1990-1993 сылларга Саха АССР Үрдүкү Сэбиэтин дьом кэргэн, дыктар, демографическай политика салалтын салайааччытынан үлүстэбит А.И. Поисеева, СӨ үөрөһүрүмүтүн үтүктүк үлөһүгэ, норуот үөрөһүрүмүтүн туйгуна, 1993-1999 сылларга СӨ Президентин иһинэн ылл. дыктар, оҕо

күүтүлүбүзкө болжол оошьяноор. Онушка быйыт
ижи кэрэ ангаар иштээр массьянаны болжол
тутан, үөрүүдөрү ижи бүк үрдөтө.

Бу күн «Айыгы» культуура уонна дукубунай сайдыы кинигэр үтэскэ кубулуйбут улуустаагы «Далбар Хотун» кустуурус үрдүк таһымга басын ааста.

Күрэх бэйшн билигийнээр илтэн садаллаа. Дайвар Хотугтар днэ кэргэтирн кытары сахалыы танаастаах долгулдууан киирдитэрэ корорго алуэ үчүгэй буолла. Талба талааннарын көрдөрөр иккис түһүмэххэ үлкүүлсөн, ылаан-туойан тус дьосурдарын арайдылар. Үһүс түһүмэххэ эрдэтэн бэлэмнэбит бүлүүдэлэрин көрсөтүтэр, бэлэх быһыһынан кийиниттэригэр уонна элбэх оҕоһоох днэ кэргэтир аһан сырдык санаанан үөрө-көтө туттардылар. Төрдүс түһүмэххэ дайвар хотугтар күрэ сибэжэлэтэри санатан, араас дээрэксэн өттөөх кыһэллн быһаачыйынан киирдитэр.

Түмүүдэ кыйыллаах ашын Б. С. Ноговицына (Сылан) ылаа. Итин тэмэ ашаагтар ингэрилинвилэр: Билирэм Хотун-А.В.Софронова (Хадаар), Машины Хотун-М.Д.Барашкова (Хатылы), Сайдам Хотун-В.М.Попова (Арыллаах), Алаас Хотун-С.В.Аммосова (Хотого), Хотун Ийр-М.А.Попова (Мутудай), Талба Хотун-П.А.Павлова (Болугур), Уран Хотун-Е.М.Попова (Телей), Изийн Хотун-А.Ф.Маркова (Хайахсыг), Далбар Хотун үнүс үрдэл-П.А.Идросова (Болгого), Далбар Хотун инээс үрдэл- А.Т.Калесова (Болугур), Далбар Хотун бастагы үрдэл-М.В.Романиа (Чурапчы).

Бу куоокуруска кыгыбыт бары ийгэри савска быраһынныгынан ис сүрэхпиттэн эбүрдэллэбит, дьао көргөтүрүтөр сипинитэрэ, дорубуйаны баһарабыт!

Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ,
Марфа ПЕТРОВА.

Билырыянныгтан садалаан, бырааһыннык кыттылаахтарыгар улуус баһылыгын аатыгтан

Астык табаардаах "Алтык" киоска

Чурагчыбыз уулуфун кылбайр келгенер турар «Айылы» култуура кенинин ийинен тереңибит «Айылы» деген норуот маастардарын ончуктарын апылылар кыска сууруну 28 куунуттен айылыш утаскен эрөөн ийитин пробит. айылылар кыска сууруну 28 куунуттен айылыш утаскен эрөөн ийитин пробит.

[illegible]

СЕМЕН ЖЕНДРИНСКЭЙ.

Кэрэ зүүгэмэ

“КЫТАЛЫКТАР КЫРДАЛЛАРА” БЫЫСТАПКАБА

Кытааных юбилейгиттэн төрүттээ, Саха АССР искусствотын үгүлүк дөңгө, XX-с үйг чабыткай худуолуһуһуктарылтан биһирдэстэрэ А.П. Собакин 90 сылыгар аһаан, кулун тутар ый 3 күнүгэр «Айыһы» культуура кэбинигэр «Кытааньыктар кырдыһыра» дигэн ааттаах быыһаһа дьон көрүүтүгэр түрүөрүлүһкэ.

Худуобуиууук үбүлүктөк сыпай бөлүнүпүр үрүрүткөк чакка. Афикисий Петрович торопүт кыла, Саза сирит уонка Россия худуобуиууктарыи Сојууун чигити, Бүтүн Россиягагы дигайиерир форумарыи дигитомеи О.А. Окириова, СО худуобуиууктарыи Сојууун бэрестирити, СО илестомыи үтүтөк дигити В.Н. Амьедев, СО уонка Россия худуобуиууктарыи Сојууун чигити, худукиик-сигиригити ХИДУ презентатиги Е.Е. Шиконичиги, СО национнагай худуостеи наиги түмөлии ишучаиги-сырттар салгытти салгабарчыга С.И. Посельскага, Чурагыи улууги багыгыга А.Т. Ногоничиги, Кытаага национти багыгыга Е.Н. Потаног, худуобуиуук бири дойдугахастага нагытти нагытти.

«Как вы видите, здесь не все картины Афанасия Петровича, так как в это время года не представляется возможности перенести картины из-за перепадов температуры. Что касается конкретно этой выставки, то она состоит из нескольких частей. Это во-первых, экспозиция из Кытаха, то что в свое время Афанасий Петрович сам лично дарил, когда приезжал в родную. И частично имеются домашние коллекции, то что принадлежит нашей семье, нам они очень дороги. С этими работами мы ни за что не расстанемся. «Также есть» эту работу можно назвать раритетом. То что вы здесь видите, они в основном рабочие материалы, это что с натуры или копия — то замалены картины. Также здесь и входят и некоторые мои работы, часть которых перешла в музей с почерком отца, а некоторая часть представляет поиски в области искусства», — дилег кыдыа Ольга Афанасьевна быыстанка аһаһыһыттар кытаахык быһааран билиһиннэртэ.

Салгылы, А.П. Собакин 90 үбүлүйүрөк сылылар ашкан ыттыңуекелик джаһалар тула тогурук остуси тэриини.

Болыстана кулун тутар 1-6 күнлөрүгэр дьотор көрдөрүүгө түрдүсүр: А.П. Собакин дьирэг ис хабарыноох ураты айымныыгара саха сирин уус-ураи ойуулуур-дууһунуур искусстволар үйгүсөк суусу-ниги хаалгара, кини атын мэли айтата турохтара.

Севиль ЖЕНДРИНСКЭЙ

Биир дойдулаахпыт ситиһинтэ

Василий Ивенов, «Алмаас кырыылааһы-
ныгар» кыайыылаах Изабелла Тихонова,
«Прототипирование» компетенсийбэр
маннайгы мистэр Лариса Нератова,
«Ювелирный таастары кырыылааһы»
компетенсийбэр маннайгы мистэр Саида
Стиридонова бусулар. Мирнэй
куорака олунньу 22-25 күннэригэр
буолбут «Сварочный технологийлар»
компетенсийбэр Илья Пантелеев кыйыл
көмүс мэтээли ыла. Промышленнай
техникум урукку өтүгэр куруук
хаһайыттарга хотторон илээс мистэрэ
тиксэрэ. Быйыл бу көрүнтэ кыайан,
техникум коллектива бары сүргэлэрэ
көтөбүлүннө. «Электромонтажный үлүсэр»
компетенсийбэр илээс мистэни Виктор
Антипин ылан өтүтэ.

– Мин бийэл үнэс куурусна үөрэжбөн. Бу юнниги иккн сэл устайгыар мин WorldSkills күрөсэр кыттан, кыйылыаах аагын ыларга үтэлибнн. Биниги техникумтут маньык таһымнаах күрэхтэргэ ситийивэртехник кыттарга тусна уопуттаах. Ол курдук, мин чемпионснйбэр бийэл канүт эксперт буолбут, бу техникуму бүтэрбит Егор Федоров былырынн Краснояр куоракка ыһылыбыт Дойду чемпионатыгар Москва уолун кытта иккн мистэни анаардаһан, Дойду сүүмүрдэммит хамаандатыгар юнрбигитэро. Мин бийэл маньык таһымнаах күрэххэ санта холонуум. Өрөспүүбүлүккэ үнэс мистэ буолбутум – тус бийэро улахан кыйыым. Күрэххэ күлөн оһорбутут. Бу күлөн эскиһинигэ

Ити жүрүк көмүс ууна идишээр
Манчаары, номосохо көксөтөр
Манчаарылы, туоктан да толубуша, тил-
быг идишээр дегитээр маастар буоларга
дылбар

Манглын бичигт сүсгээ мэгдэгтэй болж, нэрвэл түүнугар таагарьмалахтыг үзлээтэй дэсн. Давуусай бичигтэй промшлений техникүм ихелективэ эгэр давуу дойдуга саамай наадмалах оробуочай илэлэригэр үхүйар.

Мария ИГНАТЬЕВА,
Дьюкуускайдаабы промышленнай
техникум пресс-службаста.

Амма орто оскуолатыгар “Снежный барс” күрэхтэни

- Билигтнн илчигт армийда сыйлхана, 90-с сыйлары кыгта тэглээн кэрдэхэ, быдан тугбуста. Онуоха дайдуубут социальный-экономический өтүгүн уйгултах булуута, олохпут түгсүбүтүттан туугулуках. Уол оёо уйууштап, окусанган саалаан армия оловор батмэнэнэр.

Осукулда оруну бойини көрүтүр буса улаатарыгар үөрэттисэкээлиг. Ол армияга баран сулуусталыырыгар тирэх буолар. Сылгына биэр саамай улахан үлөбитигин "Птиднэвэна" буолар. 10 кылаас улаатарга түрүсүн, бүтөс күн ыстага саллаат олокун билсэлүт.

Байгалийн үүрэгтээх саппаас хальгаана, Ажирдаагүй байгалийн дайн, юмлар кыгтываахтар, С.И.Никитинийн кэсэглэлийг.

«Семен Иванович, «Снежный барс» курэхэтэниш
улустунтагар хайаангытатки ынтасуларый?»

- Мангнык байгалийн-спортивний дээдэл улууслугутар ытхылбыгыт сүн ырагтга. 2000 сэл сагаланылтыгар байгалийн хамсааныны сагаланчы Мугулай олохгодо, воентрук И.С.Захаров "Орленок" байгалийн-гиприотиче-ский клубуу тэрийн, улуска кылайан, республикада бисташ, согуруу Смоленский куорака Бүтүн Россиятаады таһымнаах "Салот Победы" тэрэһинтэ кылтыбылтыган ыла үзэ сагаламмыта. «Орленоктар» сылын ахсын республикабыт чигин согуруу куораттарга тийнн, коммунсозбитэрэ. Олгон ыла сэл айлы мангнык күрөстэһитэр буолалар.

-Бул тигийн аргумента хамтуур хайдаггүй?

Сүлүүсүндө ыргыгы иргендер үрдөт. Дорубуягынын туруга эпипотторун таһынан призывник орто профессиональный, үрдүк үөрөткөк буолара ирген эрэр. Тоҕо дегэхсэ, сатаат аныгы техниканын кыйан туттар, быһаарсар сатабыллар буолара наада. Быйылгы дьылга Илгити байыаннай уокругуна 60 дээр дьону ыһтыбыл.

-Куржентинши профориентационнай сыаллаага чакхы. Байыттыкый үөрэхсэ Сахабыт сиринтэн чугас ханна үөртүөхсэ собууй?

- Чугастыг Хабаровскайга, Благовещенскайга, Иркутскайга, Новосибирскайга үерхэн, арас байлалнай идэлгэри хуулахаа сэт. Байлалнай үерхэ бичигтэн юмтэ олус наадлаах дии саньһабыт.

-Бытлизм "Снежный бар" курастыны хийдэх
мытлыгны дүн стикетыг?

-Курорд бичлэвч байхыг мянган тогоруу бардаг. Кытагчмын элбэгээ кишини үердэр. Быхыг хэлийн И.М.Пашапон күрээг хэгийн талхыг астыг аа. Тэрийгэр хамхыг хийдэг үчүдэйлик үлээгэг. Байхыг күрээдэ хэлийг хамхыг хамхыг регионга барар. Салгыг республикага тахсар бичлэвч аахыг. Байхыг патриотическай кулуугтар оркууа аайг тэрийгэр, оркуу Ийг дойдуга бэрийгэрээс, эг-хэан, өй-

санаа өтүүн чэгийн буоларса интэлиг-үөрлэгүр.

Байланыш-спортивнай күрэхтэһин түмүгэр С.А.Новгородов аатынан Чурапчы орто оскулатын «Беркут» байланыш-патриотический кулууба бастагы миэстэ буолла, иккис миэстэ Александр орто оскулатын «Мохобот» хамаандата, үлүс бочуоттаах миэстэни И.М.Павлов аатынан Чурапчы орто оскулатын хамаандата ыттылар. Бийиги уолаттарбыт байыл үчүгэйдик кытыныылар. Ол курдук 11 кылаас үөрөнөөччүгө Алёша Саввин 3 көрүнгө кыайылыаан аатын ситистэ. 10 кылаас үөрөнөөччүгө Стёпа Кошуров салгын саатынан ытылга үлүс миэстэ буолла. АК-74 автомагы ытылга-хомуууга хамандабыт иккис миэстэни ытла. Кыайылыахтар мэтээлигэн уонна грамотанын наҕараадаланыылар. Бастагы миэстэ буолбут хамандага кубок бэрилиннэ. «Беркут» байланыш-патриотический кулууба Чурапчы улуунун аатынан республикатаабы «Снежный барс» күрэххэ ситийивитээхтик кытан иккис миэстэ баҕарабыт.

Мин бу кутуктаһиниң сый зайы кыттабын. Быйыл биһиги оқуулабытыгар жолуксаң ытылдьыгыта стус соғон бусла.

Мөнхийн хэргэвчлэх нэгдүгээр хууль, бийгүүлэх эт-хаан, өй-санаа өтгүүлэх сайнхнаар, Ийэ дойдута тагталы нэгдэр күржгэвчлэр куруук бусда турдунуар дин бада саахын этгэвч.

Лида ГОГОЛЕВА,
10 кылаас үөрэнгүчүгүз, «Аркылы» пресс-клуб.

Улсуустаагы үөрэх управленистын нэгдсэн отделын
сүмдүүд сүмдүүд И.П. Дуккин.

Иван Петрович, курхатойни тухай сэтгүүлэх-соруу-
лгах мэтгэлдний?

-“Снежный барс” оёну эл-хаан, ой-санга өгүүтөн
малгаарх. Ага дойтуга боринолдох, армияга бэлмгнэх

туруктаах, Ада дондута бэригчээтэ, аһаарыгар баар
буларьгар туһуланар. Сэрин бэтэрээнин аагырын

-Бийнхныг курахад яахныг тунхаг уу?

уучуулал И.М.Павлов төрөөбүт сиригэр Болугур

нобилизээр ыгыглынна. Тэрэгийн хааныгынсааг, сулганы үүдтээри, хонуклаах онордубут. Манган ыла

Билгийн үеийн армийн сэлбэлт хийгдэв?

